

Historisch drama over genadeloze collaborateur

RECENSIE

VINCENT MEININGER

Wanneer Vidkun Quisling zich in de nadagen van de Tweede Wereldoorlog meldt op het hoofdbureau in Oslo, beklaagt hij zich over de behandeling die hij krijgt: „ik ben vijf jaar het staats-hoofd van Noorwegen geweest”. Hij kan nauwelijks bevatten dat hij wordt ingerekend.

Quisling ziet zichzelf als redder van zijn land en denkt in de positie te verkeren om een nieuwe regering te formeren, de bevrijde Noren zien hem echter als een ordinaire oorlogscrimineel. Pastoor Peder Olsen krijgt de taak toebedeeld om hem geestelijk bij te staan tijdens zijn proces.

Het boeiende op waarheid gebaseerde *Quisling – The Final Days* toont een

Hitleradept die in de rechtbank zijn onschuld blijft volhouden en zijn overtuiging vlammend verdedigt, maar in vertrouwelijke gesprekken met de pastoor soms een ander gezicht laat zien. De zachtaardige ziekenhuispastoor Olsen (gespeeld door Anders Danielsen Lie) heeft geen ervaring met gevangenen en dat Quisling een nakomeling van zes generaties dominees is, maakt hem niet per se ontvankelijker voor de parabel van farizeeër en de tollenaar. Van spijt wil de beschuldigde niets weten. Ondertussen verkeert Olsen, die moeite heeft om zijn geheime taak voor zijn vrouw te verzwijgen, in tweestrijd over zijn eigen doen en laten tijdens de oorlog.

Gewetensnood

Ook de echte pastoor Peder Olsen (1902-1977) raakte in gewetensnood.

Anna Bache-Wiig en Siv Rajendram Eliassen baseerden hun overtuigende script op zijn dagboek, dat pas in 2015 door zijn kleinzoon is gepubliceerd. De Noorse regisseur Erik Poppe geeft naast Quisling evenveel ruimte aan Olsen, die in zeker opzicht elkaars tegenpolen zijn. Een pragmatische hardliner wordt tegenover een morele humanist geplaatst. Poppe maakte eerder met dezelfde scenaristen het schokkende drama *Utoya: July 22*, over het bloedbad dat werd aangericht door de extreemrechtse terrorist Anders Breivik, die Quisling overigens als een rolmodel zag.

Het Noorwegen van halverwege de jaren veertig wordt sober en met veel groentinten tot leven gewekt. Dit historische drama speelt zich voor een deel af in de rechtbank. Er wordt een inkijkje geboden in de

Het blijft ongreepbaar hoe deze intelligente man tot een collaborateur is geworden

geest van de complexe manipulator Vidkun Quisling (1887-1945), zijn stemmingswisselingen worden geweldig goed neergezet door Gard B. Eidsvold, die beweert met de verwelcoming van de Duitsers de Russische Bolsjewisten buiten de deur te hebben gehouden.

Genadeloze collaborateur

Van deportaties van Joden en massagraven zegt hij niks te weten. Het blijft ongreepbaar hoe deze intelligente vaderlandslievende man tot een

genadeloze collaborateur is verworpen. Waarmee Poppe wellicht te meer onderstreept hoe rechtsextremisme en autocratie vaak ongemerkt op de loer liggen.

Quisling – The Final Days is het interessantst buiten de rechtbank, in de kleine cel waar de gesprekken tussen Olsen en Quisling plaatsvinden. Er is twijfel die de collaborateur openbaar nooit heeft geuit. Uiteindelijk durft alleen Olsen zichzelf recht in de ogen te kijken en blijkt de film eerder nog een portret van hem te zijn.

